

Ružomberok

ANALÝZA POTRIEB OBYVATEĽOV MESTA RUŽOMBEROK V OBLASTI SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Dôležitým podkladom pre tvorbu komunitného plánu je výskum potrieb prijímateľov sociálnych služieb a občanov mesta Ružomberok. Získané dáta poskytujú spätnú väzbu o využívaní a o záujme využívať jednotlivé sociálne služby, tá je dôležitá pri určovaní priorít ďalšieho rozvoja a plánovania sociálnych služieb.

Hlavným cieľom výskumu bolo zistiť názory, postrehy a potreby obyvateľov mesta Ružomberok v oblasti sociálnych služieb poskytovaných na jeho území prostredníctvom dotazníka. Dotazník bol respondentom distribuovaný viacerými spôsobmi. Tlačené dotazníky rozdávali a zbierali členovia pracovných skupín komunitného plánu sociálnych služieb (ďalej KPSS), poslanci mestského zastupiteľstva a zamestnanci MsÚ Ružomberok. Dotazník v online podobe bol zverejnený na webovej stránke mesta, aby bol prístupný širokej verejnosti. Rovnako bol rozposlaný prostredníctvom platformy Edupage rodičom žiakov navštevujúcich základné školy a členmi pracovných skupín KPSS.

Dotazník obsahoval zatvorené a otvorené otázky. V zatvorených otázkach mal respondent možnosť vybrať si jednu z ponúknutých možností (prípadne možnosť iné) a v otvorených otázkach mal respondent možnosť dopísať ním zvolený názor, postoj a pod. Dotazník zahŕňal 4 okruhy otázok:

1. Demografická charakteristika respondentov
2. Využívanie a potenciálny záujem o využívanie sociálnych služieb (v horizonte 6 rokov)
3. Informovanosť občanov mesta o poskytovaných sociálnych službách
4. Názory občanov mesta na cieľové skupiny, ktorým by sa mala venovať zvýšená pozornosť a možnosti zlepšenia vybraných oblastí.

Rozdaných bolo viac ako 1000 tlačených dotazníkov a vrátených bolo 800 dotazníkov. Online dotazníkov bolo vyplnených 410. Spolu sme získali dotazníky od 1210 respondentov. Zber dát z tlačeného a online dotazníka prebiehal v mesiacoch máj a jún 2023. Editovanie a štatistické spracovanie získaných dát realizovali študenti a zamestnanci PF KU v Ružomberku (členovia expertnej skupiny KPSS) v období júl a august 2023.

1. Demografická charakteristika respondentov

Výskumný súbor tvorili obyvatelia mesta Ružomberok vo veku od 18 do 92 rokov, priemerný vek 47,7 rokov. Z toho 69 % (831) mužov a 31 % (371) žien, 8 respondentov pohlavie neuviedlo.

Čo sa týka vzdelania, 1,5 % (18) respondentov malo neukončené základné vzdelanie, úplné základné vzdelanie malo 4,8 % (58) respondentov, stredoškolské bez maturity malo 21,4 % (260) respondentov, 37,9 % (458) respondentov malo stredoškolské vzdelanie s maturitou a 33,4 % (404) respondentov malo vysokoškolské vzdelanie. Neodpovedalo 12 respondentov.

48,1 % (582) respondentov bolo zamestnaných, nezamestnaných respondentov bolo 9,5 % (115); 6,9 % (84) respondentov uviedlo, že sú SZČO, 3 % (36) respondentov bolo študentov, 5,6 % (68) respondentov uviedlo, že sú ŤZP, PN alebo invalidní dôchodcovia. 19,3 % (233) respondentov je starobných dôchodcov, 5,5 % (67) respondentov je na materskej/rodičovskej dovolenke, iné uviedlo 0,3 % respondentov. Neodpovedalo 21 respondentov.

Rodinný stav respondentov: 15 % (181) respondentov bolo slobodných, 50,4 % (610) vydatých alebo ženatých, 14,8 % (179) respondentov bolo rozvedených, 10,7 % (130) vdov alebo vdovcov, 8,5 % (103) respondentov žije v partnerskom vzťahu bez uzavretia manželstva. Neodpovedalo 6 respondentov.

2. Využívanie a záujem o sociálne služby

V nasledujúcej tabuľke ponúkame prehľad výsledkov výskumu na otázku č. 1:

„Ktoré služby využívate Vy alebo niekto z Vašej rodiny a o ktoré služby by ste v prípade ich existencie v meste Ružomberok mali záujem (uvažujte v kontexte najbližších 6 rokov).“

Tabuľka 1. Využívanie a očakávané využívanie sociálnych služieb

Druhy sociálnych služieb	Využívam / Využíva niekto z mojej rodiny		Mal/a by som záujem	
	počet	%	počet	%
SOCIÁLNE SLUŽBY KRÍZOVEJ INTERVENCIE				
Nízkoprahové denné centrum	52	6,4	159	18,6
Komunitné centrum	52	6,4	232	26,2
Útulok	59	7,1	86	10,3
Domov na polceste	15	1,9	66	7,9
Zariadenie núdzového bývania	19	2,4	188	21,7
Nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu	23	2,8	154	17,8
SOCIÁLNE SLUŽBY NA PODPORU RODINY S DEŤMI				
Pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa	27	3,3	163	18,9
Pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa v zariadení dočasnej starostlivosti o deti	26	3,2	102	12,2
Služba na podporu zosúlad'ovania rodinného života a pracovného života	17	2,1	249	27,2
Služba na podporu zosúlad'ovania rodinného života a pracovného života v zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa	20	2,5	144	16,8
Služba včasnej intervencie	32	3,9	181	20,8
SOCIÁLNE SLUŽBY PRE SENIOROV, OBČANOV S ŤAŽKÝM ZDRAVOTNÝM				
POSTIHNUTÍM				
Zariadenie pre seniorov	97	11,7	284	31,5
Zariadenie opatrovateľskej služby	63	7,7	253	28,2
Rehabilitačné stredisko	6	0,5	63	5,2
Domov sociálnych služieb	74	9,0	197	22,7
Špecializované zariadenie	18	2,2	135	16,0
Denný stacionár	39	4,8	288	31,7
Domáca opatrovateľská služba	87	10,4	282	30,8
Prepravná služba	37	4,6	265	29,3
Požičiavanie pomôcok	37	4,6	255	27,8
SOCIÁLNE SLUŽBY S POUŽITÍM TELEKOMUNIKAČNÝCH TECHNOLOGIÍ				
	počet	%	počet	%
Krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií	37	4,6	247	27,5
Monitorovanie a signalizácia potreby pomoci	31	3,8	349	37,9
PODPORNÉ SLUŽBY				
Odľahčovacia služba	14	1,7	181	20,8

Poskytovanie sociálnej služby v jedálni	46	5,7	262	29,3
Poskytovanie sociálnej služby v stredisku osobnej hygieny	32	3,9	136	16,1

Spomedzi **sociálnych služieb krízovej intervencie** je najčastejšie medzi respondentami využívaný útulok (59 respondentov), druhými najčastejšie využívanými službami sú komunitné centrum a nízkoprahové centrum (52 respondentov). V tejto oblasti sociálnych služieb majú respondenti najvyšší záujem o využívanie komunitného centra (232 respondentov), zariadenia núdzového bývania (188 respondentov) a nízkoprahového denného centra (159 respondentov).

V oblasti **sociálnych služieb na podporu rodiny s deťmi** je najviac využívanou sociálnou službou služba včasnej intervencie (32 respondentov), druhou službou je pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa (27 respondentov) a tretou v poradí je pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa v zariadení dočasnej starostlivosti o deti. Čo sa záujmu týka, najvyšší záujem majú respondenti o službu na podporu zosúladovania rodinného a pracovného života (249 respondentov), ďalej o službu včasnej intervencie (181 respondentov) a pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa (163 respondentov).

V oblasti **sociálnych služieb pre seniorov, občanov s ŤZP** najviac využívali respondenti zariadenie pre seniorov (97 respondentov), ďalej domácu opatrovateľskú službu (87 respondentov) a zariadenie opatrovateľskej služby (63 respondentov). Najvyšší záujem u respondentov je o denný stacionár (288 respondentov) a o zariadenie pre seniorov (284 respondentov). 282 respondentov by malo záujem o domácu opatrovateľskú službu.

Oblasť **sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií** má len dve služby, pričom využívanjšia je krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií (37 respondentov) a väčší záujem je o monitorovanie a signalizáciu potreby pomoci (349 respondentov). Zaujímavé je, že táto služba vyšla v rámci celého výskumu ako najviac žiadaná.

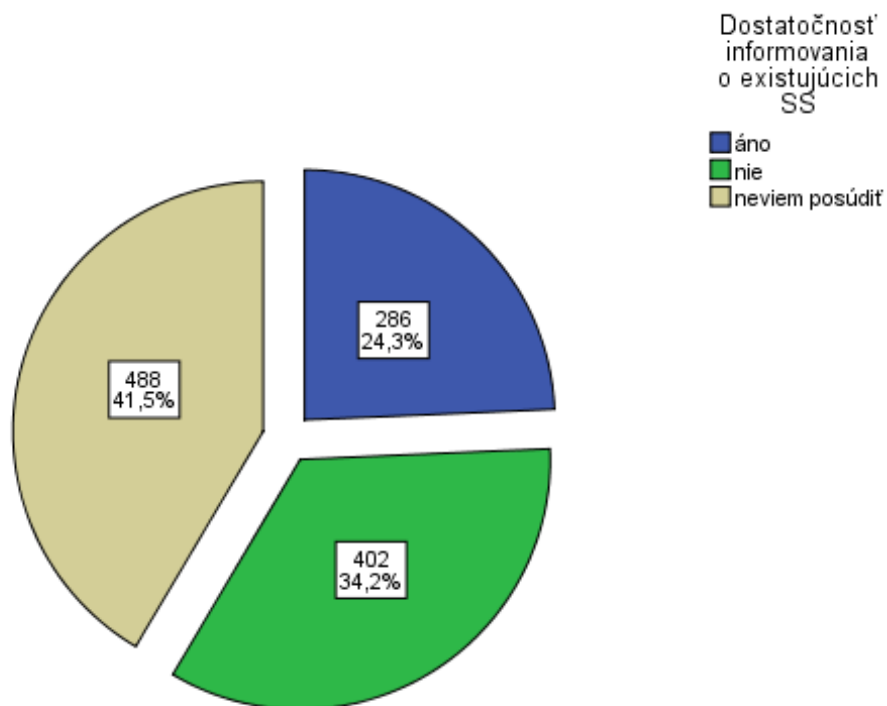
Z oblasti **podporných služieb** je najviac využívanou poskytovanú sociálnu službu v jedálni (46 respondentov) a najvyšší záujem je o túto istú službu (262 respondentov).

Pri komplexnom pohľade na jednotlivé výsledky zo všetkých oblastí sociálnych služieb je najdôležitejším zistením fakt, že respondenti majú najväčší záujem o sociálne služby

pre seniorov a občanov s ťažkým zdravotným postihnutím, konkrétne o pobytovú službu - zariadenie pre seniorov a o ambulantnú službu - denný stacionár.

3. Informovanosť o poskytovaných sociálnych službách

Vo výskume nás zaujímalo, či sú občania dostatočne informovaní o existujúcich sociálnych službách. Iba 24,3 % respondentov odpovedalo, že sú dostatočne informovaní o existujúcich sociálnych službách, čo je pomerne nízke percento. 41,5 % respondentov nevedelo posúdiť, či sú dostatočne informovaní o existujúcich sociálnych službách. Toto pomerne vysoké percento môže byť spôsobené napr. aj tým, že títo respondenti alebo nikto z ich rodiny žiadnu zo sociálnych služieb ešte nevyužili alebo ju nepotrebovali. Výsledky sú znázornené v nasledovnom grafe:

Graf 1. Informovanosť o poskytovaných sociálnych službách

V súvislosti s touto otázkou nás ďalej zaujímalo, odkiaľ by respondenti privítali informácie o sociálnych službách a akou formou. Výsledky zdrojov a foriem informovanosti sú v nasledovných tabuľkách usporiadané v zostupnom poradí:

Tabuľka 2. Zdroj informácií o sociálnych službách

Zdroj informovanosti	počet	%
Mestský úrad	698	57,7
Organizácia poskytujúca sociálnu službu	599	49,5
Všeobecný/odborný lekár	451	37,3
Školy, vzdelávacie inštitúcie	264	21,8
Priatelia, známi, rodina	203	16,8

Tabuľka 3. Forma získavania informácií o sociálnych službách

Forma informovanosti	počet	%
Internet, teletext	672	55,5
Osobný kontakt na príslušnom úrade/v zariadení	553	45,7
Letáky v poštových schránkach, informačné tabule, plagáty	523	43,2
Mestská televízia, rozhlas	520	43,0
Regionálne periodiká	292	24,1

Ako z uvedených výsledkov výskumu vyplýva, väčšina respondentov by najviac privítala informácie o sociálnych službách z mestského úradu a od organizácie poskytujúcej sociálnu službu. Ako formu informovanosti o sociálnych službách väčšina uvádzala internet a teletext. Nezanedbateľný počet respondentov ako najvhodnejšiu formu informovanosti preferuje osobný kontakt na príslušnom úrade alebo v zariadení.

Ako iné možnosti foriem informovanosti respondenti uvádzali:

- sociálne siete, webové stránky mesta, internet,
- Facebook, Instagram,
- informačný email,

- prostredníctvom mobilu cez SMS,
- mobilná aplikácia,
- osobný list pre dôchodcu / ZŤP.

4. Názory občanov mesta na cieľové skupiny, ktorým by sa mala venovať zvýšená pozornosť a možnosti zlepšenia vybraných oblastí

V poslednej oblasti výskumu sme sa respondentov pýtali, ktorým skupinám osôb by sa podľa ich názoru mala v meste Ružomberok venovať zvýšená pozornosť. V nasledujúcej tabuľke uvádzame cieľové skupiny v zostupnom poradí¹:

Tabuľka 4. Cieľové skupiny, ktorým by sa mala venovať zvýšená pozornosť

Cieľové skupiny	počet	%
Seniori/dôchodcovia	753	71,0
Rodiny s deťmi	659	62,7
Osoby so zdravotným znevýhodnením	630	60,8
Deti a mládež	559	53,0
Samoživitelia/neúplné rodiny	460	46,0
Riziková a problémová mládež	421	42,6
Ľudia v terminálnom štádiu ochorenia	418	43,1
Ľudia bez domova	405	42,6
Osoby zo sociálne znevýhodneného prostredia	305	33,0
Osoby závislé od alkoholu a drog	267	29,8
Národnostné menšiny a etnické skupiny	83	10,0
Cudzinci a azylanti	81	9,7

Podľa názoru respondentov by sa malo mesto venovať vo zvýšenej miere seniorom/dôchodcom, na treťom mieste by to mali byť osoby so zdravotným znevýhodnením, čo korešponduje s výsledkami výskumu v prvej oblasti – záujem o sociálne služby.

¹ V tabuľke sú uvádzané validné percentá, keďže v tejto otázke bolo veľa položiek nevyplnených.

Na druhom mieste zvýšenej pozornosti sa umiestnili rodiny s deťmi, na štvrtom mieste deti a mládež – cieľové skupiny, ktoré tvoria nezanedbateľné percento (nad 50 %).

Ďalej sme sa pýtali respondentov, na čo by sa malo mesto Ružomberok zamerať pri snahe zlepšiť život svojich občanov. Výsledky v zostupnom poradí uvádza nasledujúca tabuľka²:

Tabuľka 5. Oblasť zlepšenia v meste Ružomberok

Oblasť zlepšenia	počet	%
Zamestnanie /vytváranie pracovných príležitostí	741	61,2
Bývanie	718	59,3
Vytvoriť priestor na stretávanie sa s inými ľuďmi	440	36,4
Poradenstvo	431	35,6
Psychické zdravie	416	34,4
Fyzické zdravie	380	31,4
Vzdelávanie	341	28,2
Možnosť výberu sociálnej služby	290	24,0
Rozvoj osobnosti, schopností a zručností	259	21,4
Sebestačnosť pri samoobslužných úkonoch	232	19,2

Aj keď sa niektoré oblasti priamo netýkajú sociálnych služieb a ich zlepšovania, uvedené podnety môžu byť dôležité pre vedenie mesta a ďalšie smerovanie komunálnej politiky na území mesta Ružomberok. Za najdôležitejšiu oblasť zlepšenia považujú respondenti zamestnanie a vytváranie pracovných príležitostí. Druhá oblasť vyžadujúca zlepšenie je podľa respondentov bývanie. Na treťom mieste sa umiestnilo vytvorenie priestoru na stretávanie sa s inými ľuďmi, čo korešponduje aj s odpoveďami v otázke týkajúcej sa využívania a záujmu o sociálne služby (záujem o nízkoprahové denné centrum, komunitné centrum, zariadenie pre seniorov, denný stacionár a pod.).

Respondentom sme dali priestor v poslednej otvorenej otázke vyjadriť svoje návrhy a postrehy, ktoré by sa týkali komunitného plánovania do roku 2030 alebo sociálnej situácie

² *Detto.*

občanov v meste Ružomberok. V nasledujúcich odrážkach uvádzame konkrétne odpovede zoradené jednotlivých oblastiach:

OBLASŤ POMOCI SENIOROM a ŤZP

- denné centrum pre seniorov, stacionár pre seniorov,
- väčší priestor na stretávanie sa pre dôchodcov,
- sociálny taxík,
- zriadenie hospicu,
- denný stacionár pre ŤZP,
- zlepšiť bezbariérovosť v meste,
- rozvoz jedla pre seniorov v meste,
- zníženie daní seniorom a ŤZP nad 70 rokov,
- zvýšiť počet opatrovateliek,
- paliatívna starostlivosť,
- rehabilitační terénni pracovníci,
- dostupnejšie psychologické a psychiatrické poradenstvo.

OBLASŤ POMOCI RODINÁM S DEŤMI

- krízové stredisko pre matky s deťmi,
- komunitné centrum pre mamičky,
- viac pomoci pre rodiny s deťmi s postihnutím,
- školy a škôlky pre deti so zdravotným znevýhodnením, narušenou komunikačnou schopnosťou,
- denný stacionár, príp. pobytové zariadenie pre deti s autizmom,
- podporovať preventívne programy na školách,
- pomoc rodinám s nízkym príjmom – spolupráca s farskou charitou,
- podchytiť deti po logopedickej stránke,
- podpora rodín s jedným živiťom,
- pomôcť deťom a dospelým s autizmom.

OBLASŤ POMOCI ĽUĎOM BEZ DOMOVA

- podporiť výstavbu sociálnych bytov,
- vytvoriť podmienky na vývarovňu v Baničnom,
- zlepšiť bezpečnosť v priestoroch železničnej stanice, hlavne v súvislosti s bezdomovcami,

- sprcha a priestory pre bezdomovcov,
- verejné WC,
- verejné sprchy.

OBLASŤ ROZVOJA ŠPORTU

- mesto by sa malo venovať rozvoju mládeže, tráveniu aktívneho voľného času,
- doplniť detské ihriská v Baničnom,
- viac ihrísk a aj tie, čo sú, lepšie udržiavať,
- zabezpečenie údržby detských ihrísk v meste,
- mám pocit, že sa rozpadá skauting, bolo by dobré podporiť ho,
- zlepšiť rozvoj športu,
- cesty pre cyklistov,
- plaváreň.

OBLASŤ INFRAŠTRUKTÚRY A KOMUNÁLNEJ POLITIKY

- obmedziť výrub stromov,
- zlepšiť čistotu a úpravu mesta,
- v meste chýba zelená plocha/park s lavičkami, kde by bola možnosť posediť si,
- obnoviť centrum mesta,
- viac zelene v meste,
- zlepšenie čistoty v meste,
- oprava ciest v meste,
- opraviť chodníky a cesty, parkovanie na sídliskách,
- doprava, upokojenie dopravy,
- využívanie mikrobusov namiesto autobusov,
- zlacnenie cestovania MHD,
- zníženie daní za smeti a psa,
- doplniť nákupné obchodné centrá,
- priestor plochy tzv. Auparku využiť na komunitné pestovanie, pravidelné trhy, oddychovú zónu a pod.,
- zlepšiť vybavenosť mesta, aby ľudia neodchádzali,
- aby občan mesta nemusel chodiť vybavovať do iných okresov pripojenie na plyn či elektriku,
- benefity pre občanov RK (napr. na Malinom Brde),

- mesto by malo vytvoriť priestor na verejné diskusie,
- delegovať niektoré záležitosti na občanov a zapojiť ich tak do komunitného života,
- budovanie vzťahu k mestu,
- osloviť investorov, aby sa zlepšila zamestnanosť v RK,
- popri komunitnom pláne vydať aj adresár kontaktov na sociálne služby,
- zlepšiť poradenstvo na mestskom úrade.

ZÁVER

Výsledky rozdávaného a online dotazníkového výskumu preukazujú relatívne vysoký záujem respondentov o využívanie sociálnych služieb v meste Ružomberok. Z výsledkov môžeme vidieť, že len malá časť respondentov v súčasnosti využíva sociálne služby v meste Ružomberok, ale v horizonte 6 rokov o existujúce sociálne služby (príp. sociálne služby, ktoré mesto zatiaľ neponúka) respondenti, resp. niekto z ich príbuzných, budú mať záujem určite.

Tak ako vyšli seniori/dôchodcovia v otázke týkajúcej sa záujmu o sociálne služby ako najdôležitejšia skupina potenciálnych prijímateľov, tak vyšli seniori/dôchodcovia ako najdôležitejšia cieľová skupina, ktorej by malo mesto venovať zvýšenú pozornosť. Najžiadanejšie sú dve sociálne služby – zariadenie pre seniorov a denný stacionár, pričom práve tieto dve služby mesto nemá v ponuke.

V čom by mohlo mesto Ružomberok zlepšiť svoj prístup k občanom, je určite informovanosť o poskytovaných sociálnych službách, nakoľko aj väčšina respondentov – takmer 60 % - považuje mestský úrad za najrelevantnejší zdroj informovanosti o existujúcich sociálnych službách. Z výsledkov výskumu vyšlo, že iba 24 % respondentov je dostatočne informovaných, čo je pomerne nízke percento.

Pozitívne je, že aj intaktná populácia bez potreby pomoci citlivo vníma sociálnu situáciu v meste, starnutie obyvateľstva a uvedomuje si oblasti, v ktorých je mesto zraniteľné a čo by malo byť jeho prioritou z pohľadu obyvateľov mesta Ružomberok.

Členovia expertnej skupiny KPSS:

doc. PhDr. Irena Kamanová, PhD., MPH

doc. PhDr. Angela Almašiová, PhD.

Ing. Zuzana Gejdošová, PhD.

Mgr. Daniel Markovič, PhD

Mgr. Boris Pták, PhD.

V Ružomberku 31.8.2023

Príloha č. 1: Dotazník

Príloha č. 2: Prehľad a popis sociálnych služieb

